252: Müşrik ile Kurban Ortaklığı

Tarık Ebu Abdullah

8 Ağu, 2017

https://ilimvecihat.com

SORU

Müşriklerle ortaklaşa kurban kesmek caiz midir?

CEVAP

Hamd âlemlerin rabbi olan Allah’a, salât ve selam efendimiz Rasûlullah’a, ehli beytine, ashabına ve yolunu takip eden mü’minlere olsun.

İnşaAllah önümüzdeki cumartesi günü kurban bayramı olacak. Bu vesileyle Müslümanlar arasında her sene ehemmiyetini yenileyen bir mevzu tekrar gündem oldu: Müşriklerle ortaklaşa kurban kesmek caiz midir? Mevzuyla alakalı Müslümanlar arasında bir tarafta mevcut aşırılıkları ve diğer tarafta mevcut gevşeklikleri giderme niyetiyle acilen bu kısa yazıyı kaleme almayı azmettim. Tevfik ve inayet sadece Allah’tandır.

Bir: Kurban nedir?

قُرْبَـان Kurban قَـرُبَ (karube) fiilinin masdarıdır (قَـرُبَ يَقْـرُبُ قُرْبـاً و قُرْبَانـاً) . قـرب yakınlaşmak, yakın olmak manalarına gelir. Şeriatta قربـــــــــــان (kurban) müslümanın kendisiyle Allah *(celle ve âlâ)’*ya yakınlaştığı, Ona yakın olmak için edindiği her türlü vesiledir. Lakin Müslümanların örfünde kurban ile ilk derecede Allah *(celle ve âlâ)’*ya yakınlaşmak için kesilen hayvan kast edilir. Allah *(celle ve âlâ)* şöyle buyurmuştur:

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِن أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الآخَرِ قَالَ لأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

“Onlara Âdem'in iki oğluyla ilgili haberi hakkıyla oku. Hani her ikisi birer kurban sunmuşlardı, birinden kabul edilmiş, diğerinden kabul edilmemişti. (Kurbanı kabul edilmeyen, ötekine):" Seni öldüreceğim" demişti. Diğeri ise şöyle demişti: "Allah, yalnız kendisinden korkanlardan kabul eder." *(Maide, 27)*

İki: Mevzunun tahdidi.

Konumuz bir müşrikin veya kâfirin boğazladığı kurban hayvanı kurban olur mu ve eti Müslümana helal olur mu sorusu değildir. Zira müşrikin ameli batıldır ve kestiği hayvan ölü hükmündedir. Binaen aleyh kestiği hayvan kurban olmaz ve eti de müslümana helal değildir.

Konumuz Müslümanın bir müşrik veya müşriklerle ortaklaşa girdiği ve müslümanın boğazladığı kurban hayvanıdır. Böyle bir hayvanın eti müslümana helal olur lakin kurban olur mu, işte mevzuumuz budur.

Üç: Mevzunun basit tahlili.

İslam ehlinin ittifaklarıyla kurbanın sahih bir kurban olması için kurban sahibinin Allah *(celle ve âlâ)'*ya yakınlaşmayı kast etmiş olması şarttır. Bununla beraber Şari birden fazla Kurban sahiplerinin bir büyük baş hayvana ortak olmalarına cevaz vermiştir. Bu şöyle bir müşküleyi ortaya çıkarmıştır: Bir hayvana ortak olan bu ortakların arasında niyet farklılıkları olabilir. Kimisi Allah *(celle ve âlâ)'*ya yakınlığı kast ederken diğeri sadece eti kast etmiş olabilir.

Bundan ötürü Hanefi uleması kurbanın sahih olması için bütün ortakların Allah *(celle ve âlâ)'*ya takarrüb (yakınlaşmak) için hayvanı kesmeyi kast etmelerini şart koşmuşlardır. Bir hayvana ortak olanlardan birisi takarrüpten başkasını kast ederse (mesela etini) bütün ortakların kurbanları sahih olmaz demişlerdir. Bu mezhebin imamları Ebu Hanife, Ebu Yusuf ve Muhammed *(rahimehumullah)'*ın ve umumen Hanefi mezhebinin görüşüdür. Zufer *(rahimehullah)* buna ilaveten ortakların takarrüp kastının konusunda da ortaklığı şart koşmuştur. Dolayısıyla her ne kadar hepsinin niyetleri takarrüp da olsa ortaklardan birisi kurban edilen hayvanda mesela akika'ya niyet etse ve diğerleri zil hiççe kurbanına niyet etseler hepsinin kurbanı batıl olur. Ama üç mezhep imamların görüşüne ve mezhebin görüşüne göre niyetin takarrüp olması şartıyla konuları farklı olabilir. Mesele biri Zil Hicce kurbanına niyet ederken diğeri akika kurbanına ve diğeri adak kurbanına niyet ederse hepsinin kurbanı sahih olur. Ama aralarından biri takarrübü değil de mesela eti kast ederse hepsinin kurbanı batıl olur.

Hanefi ulemasının bu görüşe varmalarının sebebi kurban kesmekte takarrübü (yakınlaşmayı) kanın akıtılmasında gördüklerindendir. Akan kanın ise bölünmesi, paylaştırılması mümkün değildir. Dolayısıyla kan bir olduğu gibi niyette bir olma zorundadır.

İmam Şafii *(rahimehullah)*, İmam Ahmed *(rahimehullah)* ve Şafii ve Hanbeli mezhepleri ise farklı niyet sahiplerin bir hayvana ortak olmalarına cevaz vermişlerdir. Kimisi takarrübü kast ederken kimisi de sadece eti kast etmeleri takarrübü kast edenlerin kurbanının sıhhatine mani değildir demişlerdir. Çünkü her birinin kurbanı takarrübe niyet etmesiyle kurban olur. Diğerlerin niyetiyle değil. Dolayısıyla ortaklardan birisinin veya bazısının veya çoğunun takarrübü niyet etmemesi takarrübü niyet edenlerin kastını bozmaz. Zira

“Ameller niyetlere göredir. Ve herkese niyet ettiği vardır.” Ve Allah *(celle ve âlâ)* şöyle buyurmuştur:

لَنْ يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلا دِمَاؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَى مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ

“Elbette onların etleri ve kanları Allah'a ulaşmayacaktır. Ancak O'na sizin takvanız erecektir. Onları bu şekilde sizin buyruğunuza verdi ki, sizi hidayet ettiğinden dolayı, Allah'ı tekbir edesiniz. Muhsinleri müjdele.” *(Hac, 37)*

Zikri geçenlerden ulemanın kurban edilecek hayvanda sahih kurban olması için ortaklarda takarrüp kastının varlığına itibar ettikleri anlaşıldı. Mevzumuzda müşküle de buradan geliyor. Zira Allah *(celle ve âlâ)’*ya ortak koşan nasıl Allah’a yakınlaşmayı kast edebilir? Kast etse dahi ameli batıldır. Varlığı ve yokluğu eşittir. Ve bu durumda takarrüp kastından hali olanla nasıl kurban ortaklığı yapılır? Yapılırsa şayet müşrikin ameli ibadet olarak tashih edilmiş olmaz mı?

Bu soruların cevabı ve mevzuda işkâlın kalkması şu tafsilde mevcuttur:

Kurban kesen müşrikleri Allah *(celle ve âlâ)’*ya yakınlaşmayı kast etmeleri itibariyle şöyle taksim edebiliriz:

Birinci kısım: Kestiği kurbanla Allah’tan başkasına yakınlaşmayı kast eden asli müşrikler.

Mecusiler, Budistler ve Yezidiler gibi. Bu tür müşriklerin putlarına takarrüp için kestikleri kurbanlara müslümanın ortak olması asla caiz değildir. Ve ortak olması durumunda kurbanı sahih olmaz. Zira bu hayvanlar putlar için kesilmiş kurbanlardır ve böyle kurbanlara ortaklık İslam dininin aslına zıttır.

İkinci kısım: Kestiği kurbanla Allah’tan başkasına yakınlaşmayı kast eden İslam’a müntesip müşrikler.

Kabirde yatan ölü için veya şeyhi için veya peygamber veya salihler için kurban kesen sapık mutasavvıflar gibi. Bunların da kurbanlarına ortak olmak müslümana caiz değildir. Olursa şayet kurbanı sahih değildir. Zira bu hayvanlarda Allah’tan başkası için kesilmiş kurbanlardır.

Üçüncü kısım: Kestiği kurbanla Allah’a yakınlaşmayı kast eden İslam’a müntesip müşrikler.

İslam'a müntesip müşriklerin ekseri bu durumdadır. Özellikle Zil Hicce kurbanını Allah için keserler. Her ne kadar müşrik olsalar da kestikleri hayvanla Allah'tan başkasına yakınlaşmayı kast etmezler. Bu özellikle Türkiyeli İslam'a müntesip müşriklerde böyledir. Çünkü mezhepte Hanefi dirler. Ve Hanefi mezhebinde Zil Hicce ayında zengine kurban kesmek vaciptir. Binaen aleyh kurban kesmesinin sebebi zaten ilahi emre itaatten ötürüdür. Müşrik olmaları irtikâp ettikleri başka şirklerden ötürüdür. Kabircilerin ve particilerin ekseri böyledirler. Bu kısım müşriklerle kurbanda ortaklık sahih olur. Çünkü ortakların hepsi Allah'a yakınlaşmayı kast ediyorlar. Dolayısıyla hayvan Allah'a kurban edilmiş olan bir hayvandır. Ortak olan müşriklerin amelleri batıl olması Müslümanların kurbanına zarar vermez, çünkü herkesin kurbanı niyetiyle kurban olur. Müslümanların takvası Allah *(celle ve âlâ)*'ya ulaşacaktır ama müşriklerin niyeti ve ameli batıl olduğu için kendilerine reddedilecektir.

İbni Kudame el-Makdisi *(rahimehullah)* Muğni'sinde şöyle der: "Müstehap olan kurbanı müslümandan başkası kesmemesidir. Çünkü kurban kesmek (Allah'a) yakınlıktır (yakınlık içindir). Bunun için kurban kesmek yakınlık ehlinden başkasına bırakılmaz. Bir zimmîyi kesime vekil tayin ederse şayet kerahetle beraber caiz olur. Bu Şafii, Ebu Sevr ve ibni Munzir'in görüşüdür. Ahmed'ten kesimin müslümandan başkası için caiz olmadığı hikâye edilmiştir. Bu Malik'in de görüşüdür... Bize göre kurbanlık hayvandan başkasını kesmek caiz olana kurbanlık hayvanı da kesmek caiz olur, Müslüman da olduğu gibi. Ve kâfirin vekilliği mesela mescit ve köprü yapmak gibi Müslüman için yakınlık olan şeylerde caizdir..."

Burada konumuzda ibni Kudame *(rahimehullah)*'ın sözünden şahit olarak getirdiğimiz kâfirin (kitap ehlinin) kurban kesimini yapması müslümanın takarrübüne mani olmayışıdır.

Dört: Bitirmeden evvel önemli iki tenbih.

Birinci tenbih:

Kimse bu yazıdan müşriklerle gidin kurbanda ortak olun dediğimi anlamasın. Bizim dinimizde asıl olan müşriklerden teberi etmektir. Bu elbette onlarla beraber kulluk etmekten içtinap etmeyi gerektirir. Müslüman daima Rabbine kulluğun en güzelini ve en temizini takdim etmelidir. Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sahih hadiste buyurduğu gibi: ***"Ey insanlar! Allah güzeldir ve güzel olandan başkasını kabul etmez."*** Bunun için elbette kurbanda en güzel Müslümanlarla ortak olmayı ısrar etmeli.

Bu yazıyla amaçladığım sadece şudur ki:

Birincisi: Hacetten ötürü bir Müslüman müşrik akrabalarıyla veya Müslüman olduklarında emin olmadığı kişilerle beraber kurban kesme durumunda olursa buna şeran bir maninin olmadığını ifade etmek.

Ve ikincisi: Bir hacetten ötürü müşriklerle kurban ortaklığına girmiş olanın müşriklerin kurban kesme eylemini zorunlu surette ibadet olarak tashih etmiş olmadıklarını ifade etmek.

İkinci tenbih:

Müşrik(ler)le kurban ortaklığına giren hayvanı boğazlayanın müslüman olmasına dikkat etmelidir. Zira müşrikin boğazladığı hayvan ölü hükmündedir. Bu hayvan ne kurban olur ve ne de eti helal olur. Allah-u Âlem.

Allah’a hamd ve Rasûlü Muhammed’e salât ve selam olsun. Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.